Ч. 115 (11.368). Львів, пятниця 25. травня 1928. [illegible] zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Кінець білоруського процесу.

Львів, 24 травня 1928.

Дня 22. травня закінчився у Вильні великанський монструальний політичний процес проти 56 білоруських політичних і громадських діячів з б. послом Тарашкевичем на чолі. Тягнувся він цілих три місяці бо від 23. лютого ц. р. Крім 56-ти обвинувачених білоруських діячів пересунулось через салю розправ близько 500 прокураторських свідків, понад 500 свідків оборони і десяток усяких знавців. Зпоміж зізнань свідків виріжнялися свідчення б. віцепремієра Тугута, які ми недавно подавали на сторінках нашого органу (гл. ч. 107 „Діла" з 16. травня ц. р.) З 56-ти обвинувачених за державну зраду засуджено 37 разом на *209* літ тюрми, а 19 звільнено.

В чім полягала „державна зрада" обвинувачених і хто вони такі? На ці питання дали ми вичерпуючу відповідь ще на самому початку процесу в статті п. н. „Монструальний процес" (гл. „Діло" ч. 46. з 28. II. ц. р.).

Нині під свіжим враженням засуду і виміру кари позволимо собі пригадати основу акту обвинувачення. Отже польський суд судив і засудив білоруських діячів за те, що вони в часі від початку 1926 до половини січня 1927 р. брали участь у політичній організації „Білоруська Селянсько-Робітнича Громада". Акт обвинувачення зве цю організацію „змовою", хоч вона ні не була законспірована ні не вела своєї діяльности конспіративно, і твердить, що її завданням було підготовити і здійснити замах на усталений законами державний устрій Польщі та відірвати від неї при допомозі збройних повстань північно-східні воєвідства в тим, щоби їх потім прилучити до СРСР.

Бувший віцепремієр польської ради міністрів і б. посол Тугут зізнав на процесі про діяльність „Білоруської Громади" дослівно так: „Як бувший віцепремієр і на основі моїх розмов з міністрами можу ствердити тільки одно, а саме, що в Польщі переведено пляново і свідомо акцію знищення білоруського шкільництва. Тому не можна дивуватися, що білоруський клюб у соймі, який ішов з початку рука в руку з польською демократією, зневірювався чимраз більше і вкінці радикальний напрям узяв у ньому верх. Адже ні одного з білоруських домагань не виконано, хоч обіцянок білоруським діячам не жалувано навіть з урядової сторони. *Обвинувачення посла Тарашкевича і його товаришів у тому, що вони нібито змагали до перевороту в Польщі і в тому напрямку вели пропаганду* не має основ". Так звучить одно місце з авторитетних зізнань Тугута. А в них є богато інших ще яскравіших моментів.

Засуджені нині білоруські діячі зокрема ж їх провідник б. посол Бронислав Тарашкевич (перед війною доцент петербурського університету) були до 1922 р. і деякий час потім задекларованими політичними польонофілами. Вони протиставилися яскраво більшовикам, що заняли більшу частину білоруської землі, вони організували свого часу навіть білоруський леґіон, що збройно боровся з більшовиками по стороні поляків. Найвизначніший без сумніву білоруський інтелектуаліст і одночасно громадський та культурний діяч у Польщі Тарашкевич довгий час був пропаґатором білорусько-польського братання. Туґут бажав його бачити на становищі професора виленського університету або на якомусь становищі високого урядовця. Та цього йому не вдалося провести в життя, а Тарашкевич не міг ніяк встоятися на становищі політичного польонофільства, бо розчарувався гірко в щирости польських обіцянок і попікся на практиці польської національної політики. Факти життя спричинили перелом у його психіці та політичній ментальности. За німецької окупації було на білоруській території, що найшлася тепер під Польщею, 200 білоруських шкіл, а за польських часів остало їх тільки 20. І це ділося тоді, коли в сумежному Польщі Радянському Союзі приступлено до організації Білоруської Радянської Республики, коли в Минську засновано білоруський університет, коли вся школа на етнографічній білоруській території в СРСР стала білоруською, коли там почала буйно розростатися білоруська культура.

Чи могли ідейні білоруські діячі, що бажали добра для народу, що мріяли про його розвиток, що бачили кольонізацію польськими осадниками й кольоністами своєї території під Польщею та закріплювання всеї землі за білоруським народом у Радянській Білорусі, не попасти у внутрішній конфлікт, чи могли не переводити переоцінки своєї політичної ідеольоґії, чи сміли не реаґувати на все те, що ділося біля них. Вони й реаґували і розчарувавшися в надіях, які покладали на польське „братерство", взялися до самодопомоги, до організації білоруського народу в межах Польщі на ділянках: політичній, господарській і культурній. За один рік праці нараховувала „Білоруська Селянсько-Робітнича Громада" кругло сотню тисяч членів. На чолі Громади став б. польонофіл Тарашкевич. Цей стихійний зріст „Громади" нагнав страху правлячим польським чинникам і вони рішили її знищити при допомозі репресій. Білоруських послів Тарашкевича, Мітлу, Рак-Михайлівського і Волошина арештовано без згоди сойму, заінсценізовано потім великанський монстр-процес і в результаті засуджено білоруських діячів на 209 літ тяжкої тюрми. Які наслідки того? Невже тим розвязано і зліквідовано білоруську проблему в Польщі? Нічого подібного. Саме цей процес тільки скріпив та оживив білоруський національний рух у Польщі.

Колиж зважити, що весь, так сказатиб, інтеліґентний капітал білорусів у Польщі складався з 60-ти кваліфікованих інтеліґентів і двох сотень студентів то прийдеться ствердити, що 37 засуджених — це більше ніж половина білоруської національної еліти в Польщі. Виходилоб, що з її ліквідацією зліквідується весь білоруський рух. Одначе так воно не сталося і ніколи не станеться. На місце обезброєних прийшли молоді, запальчиві, що навіть не вступили в сліди своїх зрілих зрівноважених попередників, мучеників за національну білоруську ідею, але дали волю своєму молодечому розмахові та енерґії, щоби розбурхати дрімучу енерґію білоруської маси. Куди попливе ця енерґія, яким руслом, не важко вгадати. Словом, політика репресій дала для польських правителів цілком протилежні наслідки від тих, яких вони надіялися. Та це їх теж нічого не навчило, як не навчила досі нічого і вся польська історія.

Двісті девять літ польської тюрми за працю для народу — це в білянсі білоруського національного руху в Польщі така богата і велика позиція, що її зможе капіталізувати білоруський діяч на кожній ділянці життя протягом цілих десятиліть. Вартість тієї позиції підноситься особливо якістю провини засуджених і їх суцільною категорією національної білоруської еліти. Засуджені приняли засуд гідно й достойно як пристало на ідейних борців.

Консолідація України.

II.

Етнографічний чи економічно-географічний принцип як основа перевірки границь УСРР.

Простір сучасної Рад. України обмежено до крайніх границь, залишаючи поза її межами великі простори української території з компактним українським населенням. Сучасну Рад. Україну взято — так сказатиб — у полон, окруживши її не лише з півночі і сходу, але навіть і з полудня областями РСФРР і то територіями, які згідно з етнографічним, економічним і географічним принципами повинні були ввійти в склад УСРР.

Свідомість насильного і несправедливого здавлення української державної території починає все більше проймати українські кола, не виключаючи й урядових. Після статистичної доповіді на президії ВЦВК в дискусії над порушеними питаннями деякі члени ВЦВК висунули питання про пересунення меж України, про її територіяльне поширення. Всеукраїнський староста Петровський був дуже обережний і „дипльоматичний". Він вдоволився тільки пропозицією популяризації перепису серед населення при допомозі окремого статистичного видання. Але інші члени як: Балицький, Власенко, Конотоп і Приходько були менше „дипльоматичні", поставивши внесення про підготовку пересунення кордонів між УСРР і РСФРР з одного боку, а УСРР і Північно-кавказьким Краєм з другого і то так, щоби кордони України покривалися з українською етнографічною територією. Це справді незрозуміле, як напр. Таганрогська округа над Азовським Морем, що має 71.5% українського населення (а в тому 80% сільського українського населення), могла ввійти в склад Північно-кавказького Краю, а не УСРР. Це справді незрозуміле, як Вороніжчина, що має до 60% українського населення, а якої південні повіти доходять до 80% українців, могла найтися поза межами УСРР. Подібну картину уявляє собою Курщина.

Ревізія кордонів УСРР в напрямі їх видатного поширення — це чергове й основне завдання відповідальних керманичів УСРР. Поставлення цеї справи на порядок дня і переведення її згідно з інтересами України — не лише етнографічно-національними, але й економічними та географічними — є пробним каменем розуміння українських державних справ її теперішними правителями. Зновуж здійснення оправданих українських вимог керуючими чинниками Рад. Союзу, а зокрема урядом РСФРР буде пробним каменем не лише справедливости, але й „пролетарської прихильности".

Члени ВЦВК, ставлячи внесення в справі підготовки пересунення кордонів УСРР, спиралися виключно на етнографічному принципі. Такий принцип є недостатній й однобічний. В склад Рад. України повинні ввійти не тільки Вороніжчина, Курщина і частина Північно-кавказького Краю (Таганрогська округа), але увесь Північно-кавказький Край, закаспійські области (Казакстан) та Крим в той спосіб, щоби українські етнографічні области стали національно-органічними частинами УСРР, а інші, мішані території (Закаспійська Країна й Крим) автономними республиками УСРР. Ґеографічно Крим належить до України, економічно є він від неї тісно залежний, що виявилося в 1918 р. підчас гетьманату, коли то пятиденна економічна бльокада з боку України примусила капітулювати „непокірний" Крим. Нема найменшої рації для приналежности Криму до РСФРР, коли він є природним заокругленням української території. Це просто дивогляд, що Крим належить безпосередньо до Москви, а не Харкова. Дальше задержування Криму в російській федеративній республиці є не лише ненормальністю, але й наглядним виявом російського великодержавного імперіялізму. Зрештою, чому тільки одна Україна має бути будована на етнографічних основах, а РСФРР не лише має привілей нехтувати ними, але просто насміхатися над наївністю скромних українських „етнографістів".

Щож до інших територіяльних вимог України то вони є наскрізь зрозумілими і слушними не лише у тому, що на полудневому сході находиться українська Кубань і напів українська Донщина, але й тому, що взагалі в тому напрямку розвивається українська етнографічна територія та що весь південний схід є тісно звязаний з Україною економічно. Взагалі крайня пора погодитися з думкою, що Рад. Україна силою свого простору, численністю й природною інтеліґенцією свого населення, багатством своєї країни не може в Рад. Союзі грати ролі смирного посушника на зразок Білоруської чи Закавказької (федеративної) республики. Україна мусить змагати до повної рівноправности з РСФРР. Іншими словами: мусить наступити рівномірний поділ впливів між північчю і півднем, між справжньою Росією й Україною. В сферу впливів Росії входить европейсько-азійська північ (европейська Росія й Сибір) від Атлянтійського (Балтійське і Біле Море) до Тихого Океану, а в сферу впливів України мусить увійти весь південь з Кавказом і Закаспієм, з Чорним і Каспійським Морем і тяготінням до Арабського Моря взагалі до Індійського Океану. Аж тоді відкрились би перед Україною величезні економічні, господарсько-

торговельні перспективи, аж тоді Україна моглаб сповнити свою культурну ролю на сході Европи.

В тому напрямку мусить йти розвиток подій, якщо він має відбуватися нормальним шляхом у повній гармонії і згідности інтересів між північчю і південем. Виставляючи домагання перевірки кордонів, теперішні носії української державної думки повинні здобутися на відвагу поставити справу у всьому її обсязі, і то не лише поставити, але й взятися за систематичне і послідовне переведення доцільної і широкої перевірки границь УСРР.

Кооперативна торговля книжками на Радянській Україні.

Вже в 1917 році українські центральні кооперативні установи в Києві велику увагу звернули на те, щоби за допомогою кооперації організувати по всій Україні, а особливо на селі, продажу українських книжок. Наслідком цього повстала в 1918 році спеціяльна кооперативна організація для видавання і ширення української книжки — „Книгоспілка". Ця організація за короткий час свого існування розгорнула чималу видавничу діяльність, виробила великі пляни видання літератури українською мовою в ріжних галузях знання, а особливо добре зорганізувала збут української книжки через кооперацію. Захоплення більшовиками влади на Україні з початку майже знищило цю організацію і майже зовсім припинило її діяльність. Був час, коли в цій організації сиділи і керували нею самі лиш москалі та жиди. Та пізніше справа трохи поліпшилася. Книгоспілка почала відживати, і в ній потрохи почали знову приходити до голосу українці. В числі 82. харківських „Вістей" находимо деякі цікаві практичні дані про діяльність „Книгоспілки" за останні роки.

В 1926 році „Книгоспілка" мала 856 книжкових закладів, а в 1927 році число закладів зросло до 1159. Це зростання відбувалося через притягнення нових кооперативних організацій до книжкової торговлі, переважно поза межами окружних міст (в округах було лише 47 книгарень „Книгоспілки"). В окружних містах в 1927 р. майже скрізь були кооперативні книгарні (95%). Слабше стояла справа з районними пунктами. В 1926 р. в районних пунктах було лише 108 кооперативні книгарні (отже охоплення виносило 18%). В 1927 р. в районних пунктах було вже 203 книгарні, отже охоплення районних пунктів виносило вже 34%. По селах в 1927 р. майже скрізь були кооперативні полиці, а в 1927 р. було 919. З цього бачимо, що найбільше зросли книгарні районні (на 96%). В цьому часі централа „Книгоспілки" скоротила число своїх філій з 12 до 7, бо повстала змога пять філій передати місцевим кооперативам.

В роках 25—26 книжковий оборот кооперативних книгарень виносив 2.116.000 карбованців, а в роках 26—27 він виносив 2.674.000 карбованців, отже за останній рік обіг книжок збільшився на 25%. Тимчасом загальний зріст обігу книжок по всіх українських видавництвах за останній рік виносив лише 9%. Кооперативна периферія минулого року продала книжок на 1,392.000 карбованців, тим часом як 25—26 року вона продала лише на 830.000 карб. (отже зріст виносить 67,7%. Оборот периферії виносить 50% обороту „Книгоспілки" супроти 39% в 25—26 році. З цього видно, що кооперація стає ще далі значнішим чинником у книжковій торговлі Рад. України. Сама тільки „Книгоспілка" охоплює тепер 26% обороту головних видавництв цілої Рад. України.

По окружних містах кооперація, крім книгарень „Книгоспілки" продала книжок на 760.000 карб., проти 515.000 карб. у 25—26 р. (цебто на 47,5% більше). Сітка районних книгарень збільшилася, як ми бачили на 96%, а обороти зросли на 170%. Гірше стоїть справа з продажею книжок безпосередно на селі. Тут сітка книгарських поличок зросла на 34,7%, а оборот на 26%. Районні книгарні, спільно з районовими союзами продали загалом на селі за минулий рік книжкового товару майже на 1,000.000 карб. Пересічно кожний районний союз продав за рік на 32.000 карб. книжок супроти 22.800 карб. попереднього року; кожна районова книгарня пересічно продала книжок на 3.000 карб. супроти 1.800 карб. попереднього року, а книжкова полички на 140 карб за рік.

Книгарні „Книгоспілки" продають не лише книжки, але також всякий канцелярійний товар, а в останньому часі ще діточі іграшки, спортові прилади, радіові прилади, музичні інструменти і т. д. Таким чином кооперативні книгарні намагаються задовольняти цілий ряд культурних потреб населення.

В останньому часі „Книгоспілка" велику увагу звернула на бібліотеки при кооперації. Опрацьовано певні форми і вироблено певні принципи бібліотечного будівництва в кооперації, налагоджується бібліотечне її обслугування і т. д. Одначе на реальні наслідки цеї роботи щодо закладання кооперативних бібліотек треба ще почекати. Крім цього „Книгоспілка" провадить досить значну роботу в галузі керовництва та налагодження шкільної кооперації і в справах заочного навчання. За минулий рік кооперація влаштувала 7 книгарських курсів, де навчалося 160 чоловік.

Одначе діяльність „Книгоспілки" дуже гальмується тим, що не має змоги постачати школам підручників. Друк підручників є монополією Державного Видавництва України, а ця бюрократична установа ще й досі не зорганізувала як слід справи друку українських підручників. Кожного року попит на українські підручники значно перебільшує їх постачання Державним Видавництвом.

Модест Менцінський.

Перед нинішнім концертом.

Сьогодні, в четвер, українська музикальна громада матиме нагоду почути й повитати нашого визначного оперового співака-віртуоза Модеста Менцінського, що по кількох роках відсутности знову завитав на Рідну Землю і виступає з першим своїм концертом в салі Лисенка у Львові. Не сумніваємося, що українська публика переживе нині вечером богато гарних, підйомних хвиль, бож кожна, навіть найдрібніша пісня в інтерпретації незрівняного Менцінського виходить свого роду шедевром і мусить робити незатерте вражіння на кожного слухача.

А програма концерту Менцінського що по нинішній день одинокий з українських героїчних тенорів креує головних героїв у безмежно трудних операх геніяльного Вагнера, чим здобув собі розголос у цілій Европі, — є незвичайно богата і — що найцікавіше — чисто українська. Остання обставина найкраще говорить, наскільки Менцінський є нашим українським патріотом, а з другого боку наскільки зросла наша музична творчість квалітативно, коли співак тої міри, що Менцінський виступає з програмою, зложеною виключно з українських авторів.

Свою наскрізь українську програму (за виїмком Мусоргського „Гопака" — а все таки до слів Шевченка!) обсоавив наш співак і незнаними або доволі рідко співаними творами, в яких треба видвигнути передовсім Лисенкове „По діброві вітер віє", яке становить чи не найбільш характеристичний зразок схоплення типово української ноти (чудові співкові мотиви), і тогож композитора прецікаву „Думу" з опери „Тарас Бульба". Це ороото живцем, у первісній формі, схоплена, наче імпровізована дума кобзаря, якої незвичайна сила й оригінальність лежить саме в зафіксуванні народнього примітивізму, не торкненого ще вимогами правилами штучної музики.

Рівнож виконає наш співак уперше в своїй програмі Барвінського „Ой поля, ви, поля", в якім його могутній голос та сила експресії мають окрема широке поле до попису. Вперше буде виконане також Ярославенка „Гей, закуй мені, зазуле!" Інші річи з нинішньої програми вже у нас виконувано, але ніхто не вмів їх віддати з такою силою й чуттям, як Менцінський.

Згадаймо ще, що Менцінський пропагував завсіди з цілим українську пісню в культурному світі, чим ширив пошану і до українського імени. Він співав її на концертах, у радіо і при інших нагодах. За те належиться йому признання й подяка від усіх тямучих українців.

Ювилей артиста.

Г. Березовський і його сценічна праця.

27-го травня режісер при Кремянецькім Т-ві „Просвіта", артист Київськ. українського театру Гриць Березовський поставить в нагоди свого 50-річн. народження та 28-річн. театральної праці п'єсу Г. Ібсена „Примари", де виступить в ролі Освальда. Арт. Березовський працює вже 8-ий рік на галицьких сценах і добре відомий нашому громадянству. Він уроженець Катеринославщини (ур. 1878 р.). Далекий його прадід був козаком за часів Богдана Хмельницького і називався Береза. Березовський студіював у Дух. Семинарії у Катеринославі, потім у технічній школі в Москві. У 1896 р. вертається Бер-кий на Україну і вступає на залізницю, де закладає аматорський гурток. З 1900 р. грає в російських трупах: Самарина, Кожевнікова, Бр. Адельгельм, та в українських: Ванченка, Кутасова, а також має власну трупу в арт. Чубатим. З 1906 р. вступає до театру М. К. Садовського, де поклав богато праці при постановках: Енеїди, Різдв. Ночі, Зачарованого Коня, Вія, Страшної Помсти, Камяного Господаря. За часу У. Н. Р. служив у Держ. Театрі як актор і адміністратор. Після ліквідації Держ. Театру переїзжає до Галичини і в 16-го серпня вступає до львівського театру „Бесіди" під фірмою „Незалежного Театру", де працює як режісер і актор, а в 1921 р. переходить на ту саму посаду до театру Йосипа Стадника, далі до Т-ва Драмат. Театру, а в 1922 р. до театру „Імени Франка" в Дрогобичі. В листопаді 1922 р. заангажовано його до „Руського Театру" Ужгородської „Просвіти", де перебуває до червня 1923 р., а з жовтня місяця знова повертається до театру „Бесіда" у Львові. З 1924 р. вступає до театру Н. Бойко з яким їде на забуту всіма Лемківщину. З кращих роль дав Березовський гарні креації у особах: Чаплінськ...

І. СВЕНЦІЦЬКИЙ.

Розквіт культурно-національного життя Східної Білоруси.

(Продовження).

Вертаємося до типів цего жіноцтва в письменстві. Якуб Колас виводить таку жінку в дуже гарних діях пари підростків, Аленкі і Сьценкі, героїв невинного роману — „На прасторы жыцьця". Розвиваються вони під непереможним впливом таємного заклику, що гомонить у душах сільських дітей, що є інстинктом їх розвитку: „Вы павінны прабіць собе дарогу і выйсьці на шырокія прасторы!... у шырокіх размахах грамадзкай работы". Дітвора, вихована у такому дусі, виходить у життя справжніми працівниками дужої суспільної роботи й ідеольогії, а там згодом згідно з найтайнішими почуваннями особливої прихильности і сердечної любови — спільного родинного життя.

Охота увійти тільки з милим у родинне життя може стати причиною ідеольоґічного обкидання і громадського напрямку діяльности людини. Ось як це вивів Зарэцкі в нарисі „Як Настулька комсамолкой зрабілася". Цей образок є рівночасно прикладом самого простого розвязання іноді дуже складних суперечностей між світоглядом батьків і дітей. — Подібне діється і з Настею, дочкою Корчів, що хоче вийти замуж за Язепа Дрозда, що десь там в часі воєнної завірюхи остав без метрики, та став через те „Чэлавек, які не радзіуся". І в цьому оповіданні Міхася Чарота виступає ясно протилежність світогляду батьків і дітей. Молодь інстинктом чує волю нового життя і стає її виразницею та природною речницею супроти батьків, що згодом не бачуть причини противитися цему.

В новому устроєві, особливо в справах громадських і родинних зайшли так основні зміни, що питання ці постійно вирішають в письменстві. „Вирвалася" — образок С. Хурсіка з родинного життя ходачкової шляхти, що ніяк не годиться допустити якунебудь зміну у патріярхальні сімейні відносини, що засновуються скрізь густим павутинням пересудів, забобонів, самоволі старших над молодшими, старечої заскорузлости і боязкости перед усякою новиною. — Подібне стрічаємо і в нарисі Барашки п. н. „Лайдачка". Батько тяжко карає і виганяє з хати свою доньку Гельку, бо вона проситься у комсомол.

А що у всіх досі наведених випадках — це значить ходити в місцеву читальню для спільної самоосвіти, то дійсно годі не згадати тих, ще так недавніх часів, про які писав Павлик тому 40 літ в історії читалень, та що вражало не одного з нас тому яких 30 літ. З „читальнею" бореться сьогодні неодна ідеольоґічна ґрупа, та всі забувають на закон життя, яке нікому не піддається без боротьби..., та яке можна піддержати тільки дійсною допомогою, але не одними словами, „доброю волею", або спротивом.

„Сельсаветчыца Параска" — Барашкі і „Дэлегатка" — Бядулі, це найкращий протест жінки проти кайданів жіночої неволі у співжитті з негідними мужами-пяницями, а „Распусьніца" — Цішки Гартного, це зразок того тернистого шляху, на який штовхає нужда матір дітей, що за них батько не дбає.

І як ми не булиб далекими від думки про „служебну" ролю красного письменства в суспільному житті, то про новітнє білоруське письменство можемо сказати, що воно є безперечною надбудовою громадського життя Білоруси її ідеольоґічним розмахом і безумовним світочем у мряковині, що іноді застелює очі цілим шарам суспільности. Може воно молодій жінці-матері тяжче в житті у дійсности зректися усіх радостей щасливого родинного життя з любим другом і рідною дитиною, як воно зображене Міхасем Зарэцкім в оповіданні „Дзіуная". Але людина, що для праці, для здійснення якоїсь вищої ідеї, живе як самітник-самітниця на безмежній пустині гомінкого життя, це безперечно найвищий ідеал суспільного діяча, творця культури, науки, мистецтва...

Тільки під умовою повного підпорядкування одиничного життя суспільному може статися найвища саможертва, хоч є вона виконанням звичайних громадських обовязків. „Больш за усіх" Цішкі Гартного і „Марына" Чарота, це типічні літературні твори, що мають виявити всю красу самовідречення в імя вищого, кращого. Платон Гічкау — молодий міщанин з Місцкому намовив старого батька кинути жниво і весь доробок свій, жінку-маму і газдівство, та їхати у воєнному таборі червоної армії. Інші члени місцкому, користуючись своїм положенням, звільнили своїх батьків, родичів, свояків і знайомих від виконання найосновнішого обовязку самооборони спільними силами усієї громади і зробили на цему цілість господарства. Платон стратив батька та справі сам особисто не поміг...

А повстанка „Марына", що для кращої долі рідного краю, для його обєднання, для боротьби за кращу долю народу кинула власну хату та під грюкіт гармат матірю стала і дальше в рядах борців залишилася... Це безперечний зразок найвищої саможертви звичайної селянки, це символ і заповіт побіди поневолених над насильниками.

(Продовження буде).

ко (Богд. Хмельн.), Жислінського (Сава Чалий), Гетьмана Хмеяива (Гандзя), ромейського посла (Гетьм. Дорошенко), Хоми (Ой, не ходи Гр.), Лопуха (Цит. Аза), Подорожнього (Зимовий Вечір). Юрка (Батраки), Бичка (Глитай), Гершеля (Сатана), Арона (Слухай, Ізраїль), Нухима (Мір. Ефрос), Печериці (Крути та не перекручуй), Пацьожки (Март. Боруля), Стрільця (Чорт-жінка), Лаврова (Освіні окрицки), Івана Стратоновича (Брехня), Підколесіна (Оглядини), Бечвари (Когута (Остан. Мушина), Освальда (Примари) Деякі ролі зіграві ним багато разів, напр. Мордохай (Бондарівна) до 400 разів, Чаплінський (Богдан Хмельн.) до 300 разів. Львівська публика має ще свіже враження його продуманої креації Хоми в „Ой, не ходи Грицю", на виставі у Великім Міськім Театрі — чи не найкращої з усієї трупи.

Мандрівниче театральне життя на еміграції та тяжкі матеріальні та моральні умови погіршили давню нервову недугу талановитого артиста, що мусить шукати праці по малих провінціональних театрах.

Наші мистці за кордоном.

Вистава пластики Опанаса Шевчукевича в Берліні.

В травні отворено в Берліні в кімнатах антикваріяту д-ра Мессова на Люізенштрассе виставу молодого українського пластика Опанаса Шевчукевича. Роботи О. Шевчукевича це пластики з глини, фігурки, статуетки та групи.

Молодому пластикові не можна відмовити вродженого таланту. Його пластики роблять безпосереднє враження і мають у собі ту життєву свіжість, яка зраджує спонтанічний мистецький процес у їх повставанні. Є в них дещо таке, що нагадує примітивне мистецтво. Але воно в дійсности примітивним не є, на це у фігурках Шевчукевича забагато внутрішнього духового змісту. Не зважаючи на імпресіоністичне „занедбання форми" пластики не роблять тяжкого враження — на це вони занадто одуховлені.

Замітним є, що у Шевчукевича стрічаємо сильні готицькі вплиби, особливо німецької катедральної готики. Але ці впливи не є механічним наслідуванням готицької пластики а зближенням до неї на основі подібности внутрішнього мистецького хотіння.

У пластиках на загал дуже сильний нахил до „гротесковости" і до фізіономіки, яка йде в парі зі сильним одуховленням і сильним внутрішним життям.

Згадати треба, що молодий артист у нас майже не знаний, хоч умів собі уже тут в Німеччині здобути певне імя — чого доказом численні рецензії в німецьких часописях з нагоди його вистави в Берліні.

Берлін, дня 20. V. 1928. В. З.

З життя наших установ.

Загальні збори Союзу українських власників реальностей у Львові.

Перед несповна вісімнацяти місяцями кількох наших громадян впало на щасливу думку зорганізувати українських власників реальностей у Львові в статутове товариство на взір польського та жидівського. Думку цю зараз зреалізовано, влаштовано **Towarzystwa właściciel realności**, конститууючі збори, вибрано виділ, що після однорічної праці здавав дня 5. травня ц. р. в салі „Бесіди" перед зібраними членами і запрошеними гістьми звіт зі своєї діяльности.

Збори відкрив голова п. Іван Гличчак, що в своїй промові згадав про смерть двох членів бл. п. Романа Зубяка й Івана Дутчака, та уділив голосу секретарові Т-ва п. Е. Ігнатові.

У своїй зараз по засновинах Т-ва початій праці стрінувся виділ з трудношами у вишукуванні для себе приміщення, бо всі товариства, до котрих Союз вніс прохання, поладнали їх відмовно, аж Президія УНДО, розуміючи вагу і значіння такого станового Т-ва, дала йому у себе приміщення, де Союз і зараз находиться (вул. Косцюшка ч. 1а, II. пов.).

Просвоє повстання повідомив Союз Інспекторат Праці, уряд для справ найму і Скарбову Палату та оба станові польські та жидівські товариства.

Заходами Товариства виготовлено майже докладну евіденцію всіх українських власників реальностей у Львові і тим створено т. зв. „українську табулю". І коли усіх власників начислено на поверх 500, то дійсних членів нараховує Союз понад 100, значить несповна одну четверту часть усіх власників українців.

Не зважаючи на кількакратні просьби, зазиви, висилання статутів, богато наших власників ще не зрозуміло не то важности такої станової організації, але і власного інтересу і ще по нинішний день обоятно відноситься до Союзу або тиняється по чужих товариствах...

Союз полагодив протягом року 58 письм у справах звязаних з діяльністю Т-ва. Виділ інтервеніював у магістраті в користь своїх членів в справі елементарної катастрофи масового вибиття шиб в реальностях у Львові. В справі надмірного обтяження власників податками виготовлено рекурс до Репрезентації м. Львова, а також спротив проти звичайного і надзвичайного бюджетового преліміпара, а по їх неуагляднені внесено жалобу до міністерства внутрішніх справ і мін-ства скарбу. Разом з делегацією Львівського Т-ва власників реальностей в тих міністерствах заступав наш Союз член нашого Виділу посол Іван Ліщинський. Союз брав участь через своїх відпоручників у зборах Львівського Т-ва власн. реальностей.

Союз увійшов в умову з фірмою А. Заяць в справі примусового закупу бляшаних пушок на сміття і за дешеві гроші дав членам добрий товар, українській фірмі працю, а „Рідній Школі" процент.

Великим здобутком Т-ва є покликання Інспекторатом Праці і урядом для справ найму асесорів зпоміж членів Союзу, так, що кожна розправа що середи і четверга кожного тижня в Роземнім Уряді при Інспектораті Праці в спорах між власниками реальностей і дозорцями відбувається при участи також нашого асесора-відпоручника Союзу, а двох членів д-р М. Терлецький і д-р Мацкевич є у президії того суду. Як асесори в тім суді виступають члени: пп. Онисько О., Ігнат Е., Стефанівський М., Войтів Е., Кіндрик Ю., Гличчак І., Преторіюс Т. і Стоцький М.

Також на асесорів при уряді для справ найму в справах між власниками реальностей і льокаторами покликав на пропозицію Союзу окружний суд апеляційний отсих панів членів Т-ва: д-ра М. Терлецького, д-ра М. Стахурського, д-ра В. Мацкевича, Гр. Грозика, С. Лаврова і тих вище вичислених панів, що як асесори засідають уже в роземнім суді при Інспектораті Праці.

Усі асесори по зложенні присяги — сповняють від січня ц. р. свої почесні обовязки.

Там то здобув собі Союз в короткому часі таке становище і авторитет, як довго істнуючі польське і жидівське т-ва власників реальностей.

Союз на запрошення правительственного комісаря м. Львова Стшелецького брав участь через свого секретаря Е. Ігната в нараді в справі відновлювання реальностей, естетичного вигляду міста і уділювання на ту ціль власникам реальностей довготермінового гіпотечного кредиту.

Союз брав через своїх відпоручників участь в нарадах між всіма власниками реальностей а зорганізованими у своїх товариствах дозорцями в справі пропонованої польським і жидівським товариствами зміни збірної умови в тім напрямі, щоби дозорцям можна було виповісти службове місце без подання причини.

Тому, що 75 проц. дозорців у Львові є української народности, тому, що багато ще власників реальностей не нашої народности фактично визискує дозорців, вимагаючи від них чи їх родин даром не обовязуючих їх до того цілоденних послуг, а в разі відмови грозячи їм вирумованням з помешкания, Союз своїм рішучим виступом станув на справедливому становищі, що виповідження службового місця може наступити лише з причин поданих у (друкованій) збірній умові між власниками реальностей і дозорцями, затвердженій 20. липня 1926 р. Інспекторатом Праці у Львові (на основі закону з дня 23. січня 1920 р.), і тим не допустив до зроблення кривди дозорцям, тим більше, що у випадку, коли дозорець не сповняє належно своїх обовязків, або невідповідно заховується, має можність кожний власник реальности внести до Роземного Суду, — в якім засідають відпоручники і власників і дозорців яко асесори — прохання за розвязанням умови, а Суд по вичерпуючій розправі видає обективний правосильний рішенець.

Річ відома, що багато власників реальностей мимо того, що має недвижимий маєток, часто бореться з браком гроша. Користати з короткого векслевого кредиту небезпечно, а довготермінової позички гіпотечної неможливо ніде дістати.

Щоби тому зарадити, видніші члени польської і жидівської суспільности, власники реальностей, як особи приватні так і фізичні, маючи запевнену концесію і ділаючи в порозумінні з міністерством скарбу — основують Товариство гіпотечне міське на статутах емісійних банків, що мало би за ціль уділювати виключно власникам реальностей у містах і місточках (з обсягу ділання на 6. Галичину а тепер 4 воєвідства) довголітних (на 20—30 літ) гіпотечних позичок у заставних листах, емітованих тим Товариством. До участи в тій важній справі запросили організатори через наш Союз і наших членів як основників, запевняючи нам на підставі умови відповідне місце і число у всіх органах Т-ва.

Союз відбув з організаторами сего Товариства кілька конференцій, скликав на день 25. квітня нараду представників наших фінансових установ та видніших членів Т-ва і представив цю справу заг. зборам, що рішили лишити нововибраному виділови вільну руку в поладнанні цеї справи.

Скарбник Союзу гр. Лаврів здав касовий звіт а д-р Любомирович іменем Контрольної Комісії поставив внесення на уділення уступаючому виділові абсолюторії, що збори одноголосно рішили.

В дискусії над звітами забирали голос: д-р Стахурський, радн. Кокоруда, д-р Цимбалістий, п. Стоцький, д-р Евин, Кліщ, Лаврів, Ігнат, Гличчак та інж. Манастирський.

Вкладку рішено на біжучий рік залишити у тій самій висоті (1 зол.) місячно а вписове (2 зол.).

Комісія-матка, зложена з інж. Манастирського, п. Ониська і дир. Рутковського запропонувала на голову Союзу п. радн. Кокоруда, а на виділових: д-ра Евина, посла Ліщинського, д-ра Терлецького, Ігната Е., Гличчака, Ониська, Гринюкову, д-ра Стахурського, Лаврова й інж. Пежанського, а на заступників: Рутковського З., д-ра Козака С., Говнковичеву М. і Войтова Е., до рев. комісії: д-ра Любомировича, інж. Манастирського і Левиць-

Д-Р СТ. ЛЮДКЕВИЧ.

Анатоль Вахнянин.

У 20-літні роковини смерти.

Реферат на святочнім концерті 9/V.

(Докінчення.)

Взагалі інструментальний бік у Ан. В-а як у всіх наших старших композиторів не виключаючи й Лисенка — це „камінь претклоновения", об який розбивався їх орлиний лет. Ця недостача може й рішатиме про поводження оп. „Купало" як цілости. Правда, на основі богатьох вимків з опери, які були здавна у нас виставлювані на концертовій естраді, наша музикальна суспільність виробила собі якнайкращий образ про мельодійну інвенцію, симпатичний народній кольорит, ефектно розведені хори й ансамблі і значну подільну характеристику сфери й ситуацій у поодиноких діях. Але під знаком запиту остає фактура і форма опери як цілости, яка все таки спочиває в орхестральній части, а з цього боку підносяться деякі сумніви. Річ природна, що перед виставкою цілої опери на сцені годі видавати про неї рішучий осуд*. Всеж таки, не забуваймо, що „Купало" — це перша серіозніша талановита спроба української опери в Галичині (і то вже в 70-их роках минулого століття!), опери, що сяк-так відповідає вже вимогам бодай старої оперової форми і як така поруч „Різдвяної Ночі" та „Запорожця" є угольним каменем, на якому прийдеться дальше будувати.

IV.

Колиб ми так схотіли подати характеристичні риси А. В-а, як музика-композитора, ми моглиб коротко сказати: Як повним життя оптимістом був В-н у товариськім житті, як ясним та бадьорим був усміх на його лиці, як веселою і погідною була його вдача, — такий-же ясний і погідний, а при тому щирий та бадьорий є зміст і характер його музики. Слідний виразно той позитивний його характер і в доборі текстів до його хорових пісень в яких попри хвилевий сентимент або тугу віданається раз-ураз свіжий життєвий поклик, **vivere memento!** Видно це також і в змісті лібретта до „Купала", де драматичний конфлікт не дуже то трагічний і його розвязка аж надто погідна, і в загально погіднім характері музики цеї опери, що навіть у напружених драмат. ситуаціях не попадає у драстику, а заховує все свіжість чуття і заокруглення форми.

Цей погідний, ясний а при тім повний темпераменту і життя рис душі й музики Ан. В-а облишує його ще найбільше до сучасного йому буковинського Із. Воробкевича, потрохи й до Нижанковського, а різко відріжнює від таких меляхоліків, як молодий його товариш Січинський, а також і від флегматичного, трохи надиханого церковщиною В. Матюка, з яким В-н жив не дуже то дружелюбно наслідком політичних ріжниць і інших причин.

Про музично-педагогічну діяльність А. В-а як директора Муз. Інституту в ост. роках його життя і його благородний вплив на молоде покоління — не стану вже говорити: це повинно бути предметом оцінки при нагоді святкування 25-літніх роковин істнування Інституту, що має відбутися на початку найближчого шкільного року. Тоді буде нагода також в тому напрямі віддати належну честь заслугам людини та направити ту кривду, яку ми нераз може мимоволі йому заподіяли.

Про загальне значіння А. В-а для нашої музики слід би сказати хіба тільки одно: Які не булиб технічні недостачі його творів, що випливали із т. зв. малої фаховости автора, і хочби не знати, як високо піднявся колись в майбутньому розвій нашого фахового музичного мистецтва, то проте всякий історик нашого музичного відродження в Галичині мусить між іменами перших головних піонірів нашої музики назвати імя Анатоля Вахнянина.

Правда, часи зміняються скоро; бистра филя розвою нашої культури несе вже рік-річно нові імена надійних молодих музиків, уже наскрізь фахово образованих европейською рутиною. Деякі з них уже починають згірдливо дивитися на „дилетантизм" старих Вербицьких чи навіть Лисенків, соромляться вже засідати спільно з ними на українськім музичнім Парнасі, до якого застерігають виключне право собі — дипльомовим мистцям по фаху. Та всетаки дуже можливо, а то й імовірно, що неодно імя з тих озброєних від стіп до голови патентами фахових маестрів уже через один-два десятки літ щезне вовсім із обиду української музичної культури та розвіється т[...] маном у хвилях забуття. Але рі[...] певна, що ніколи не щезне з істор[...] нашої культури і мусить увійти д[...] Пантеону української музики імя А[...] Вахнянина, скромного автодидакт[...] який проте у свій час сотворив пер[...]шу нашу оперу в Галичині, імя твор[...]ця таких пісень, як: „Живем, живем" і „Наша доля", імя основателя перших українських співочих др[...]жин та першої української музичн[...] консерваторії на Галицькій Землі.

* Пок. В-н зів'яв це годився на виставлення „Купала" силами нашого театру і може треба признати йому й рацію, чи ми згадаємо, як безпощадно масакрував і масакрує наш театр опери при своїх виставах.

того. Пропозиція Комісії-матки найшла загальне й однодушне одобрення.

Новоизбраний голова Союзу радн. Которуда, обнявши провід, в гарячій промові заповів старання приєднати до Союзу всіх українських власників реальностей у Львові, щоби і числом і єдністю і солідарністю надати йому авторитетного значіння, яке в багато важних випадках може привести добро як українським власникам реальностей зокрема, так українській нації взагалі.

Виділ уконституувався в той спосіб: заст. голови д-р Терлецький, секретар Е. Ігнат, заст. секр. д-р С. Козак, скарбник Лаврін Стах, правничий референт: д-р Ф. Евик, господар І. Ганичак.

На заг. зборах ухвалено отсі внесення: 1) Д-ра Стахурського: висказати подяку і признання уступаючому виділови за його працю і так гарні в короткому часі успіхи; 2) Ганичака: зложення прилюдної подяки Президії УНДО за приміщення Союзу; 3) Ігната: висказати подяку час. „Діло" і „Н. Ч." за часте уміщування відозв Союзу.

Збори відбулися при участи 67 членів Т-ва. А тепер, український власнику, чи і по перечитанні цего звіту останеш далі байдужим супроти своего Т-ва чи остаточно зрозумієш значіння такого Т-ва і станеш його членом, щоби власники в нім зорганізовані працювали не лише в користь і в обороні своїх інтересів, але й на вироблення українському імени належної пошани в сімї інших народів.

У Львові, дня 17. травня 1928.

Е. Ігнат.

З парляментарної арени.

(Власні телефонограми з 23. травня 1928.)

СПРАВА УРЯДНИЧИХ ПІДВИШОК.

(ік) Більша частина нинішнього засідання бюджетової комісії була присвячена справі урядничих підвишок. Перед приступленням до голосування над бюджетом мін-ства фінансів забрав голос пос. проф. Кшижановський (1-ка), який заапелював, щоби не підвищувати доходів понад подані в урядових внесках, бо це внеможливило би евент. полагоду справи урядничих підвишок через вставлення в бюджет 15-проц. додатку на випадок, коли не будуть полагоджені урядові внески в справі нових податків. Також просив повернути скреслений дисп. фонд міністерства. Пос. Діманд (ППС): Уряд тримається у відношенні до урядовців принціпу, що платить не стільки, скільки треба, але в залежности від того, якими сумами розпоряджає. 15 проц. додатку до урядничої платні не є ніяким мірником. Крім того уряд не виплачує урядового 8 проц. мешканевого додатку, а за шість місяців це робить уже 48 проц. Цеї суми не вставлено теж у бюджет. Через те взагалі треба відкинути бюджет, який не є бюджетом, бо ці суми можна від уряду висківувати з якогось процесу. Тепер в останній хвилині взагалі важко щонебудь зробити. Пос. Розмарін пропонує візвати уряд, щоби на найбл. засіданні висловився конкретно щодо своїх плянів і які має покриття на потреби урядничої підвишки. Віцеміністр фінансів Гродзиський заявляє, що треба творити нові тривкі джерела доходів держави, щоби покрити справу уряди. підвишок. Цими новими прибутками має бути власне реалізація нових податкових законів. Щодо висоти підвишки, то вона залежить від уздисканого покриття з нових законів. Зрештою, закон про уряди. винівування є щойно опрацьовуваний і буде тоді предложений, коли буде осягнене покриття. (Пос. Діманд: Чи п. міністр думає, що на соймі можна вимусити податки?). Преліміновані прибутки у бюджеті не вистарчають на підвишку урядничих платень. Щодо мешканевого урядничого додатку, то урядовці до цеї претенсії не мають правних основ. Пос. Рибарський (ЗЛН): Ініціятива в справі покриття видатків на уряди. платні мусить вийти від уряду, тому уряд мусить у цій справі ясно висловитися. Пос. Бирка, як предсідник комісії, погоджується з вислуханими опінії міністра настільки, що радше хоче перевести голосування над бюджетом мін-ства фінансів, а про справу уряди. платень говорити щерав у цілости перед ухваленням скарбового закону, який оформлює бюджет. Після того переведено 3-те читання бюджету мін-ства фінансів. Здебільша повернено міністрові скреслені в другому читанні позиції. Відкинено лише внесок уряду про реституцію 75.000 зол. зі скреслених 150.000 зол. дисп. фонду мін-ства. Найближче засідання комісії мало відбутися після засідання сойму, однак тому, що засідання сойму протягнулося, відбудеться щойно завтра.

ПОМИЛКОВЕ АРЕШТУВАННЯ ПОС. Д-РА ЛЬВА БАЧИНСЬКОГО.

(ік) Коли вчора веч. після засідання сойму пос. д-р Лев Бачинський (рад.) ішов вулицею разом із пос. о. Ганушевським (Укр. Кл.), приступили до них три поліційні агенти та заявили, що арештують посла Бачинського. Коли він протестував і котів вилегітимуватися та запевняв, що це мабуть помилка та що річ іде про другого посла Бачинського (ком.), всеодно агенти заявили, що мають наказ іменно його арештувати та загрозили вжити фізичної сили, коли він буде сперечатися. Відвівши посла Бачинського до комісаріяту уряду, відділу політичної поліції, після двох годин випустили, перепросивши його, що це зайшла помилка. Цю справу порушив Український Клюб на соймовому засіданні (гл. нижче).

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ СОЙМУ.

Український Клюб в обороні посольської недоторканости.

(ік) Перед дн. порядком забрав голос віцемаршалок пос. д-р В. Загайкевич (Укр. Клюб) і подав до відома палати факт нарушення свободи одного з послів, а саме д-ра Льва Бачинського, якого вчора арештовано замісць виданого судам Владислава Бачинського. Проти того поліційного режіму, який нині всевладно запанував, треба заложити категоричний спротив. Далі промовець описує вище подану подію з арештуванням посла д-ра Л. Бачинського. Безправство це, казав далі промовець, треба якнайгостріше напятнувати. Воно було би безправством навіть тоді, колиб так арештовано посла справді виданого, бо поліційні органи перевели арештування кілька хвилин після ухвали сойму, заки ще вислано листа маршалка сойму до суду чи прокуратора. Промовляю з обороні прав цілого сойму, тому, що ображено нашу гідність та відповідальним за це перед нами є шеф органів безпеки міністр внутр. справ. Його моральним і конституційним обовязком є дати сатисфакцію цілому соймові. Тому апелюю до пана маршалка сойму, щоби в якнайгострішій формі взяв в оборону честь однаково посла Льва Бачинського, як і цілого сойму. Маршалок Дашинський висловлює жаль з приводу, що поліція, якої шефом є міністр внутр. справ, не завдала собі цеї дрібної праці, щоби ствердити, котрий з послів Бачинських був виданий в руки судовій владі. Стверджую, що в деяких колах, за які політичну відповідальність мусить нести міністр внутр. справ, поширилися погляди, яких результатом є менше шанування громадянських і конституційних прав посла, ніж прав інших громадян. Проти того треба запротестувати при першій нагоді. Я пригадаю п. міністрові внутр. справ опис подій, жадаючи витягнути консеквенції нарушення гром. права та посольської недоторканости послів. Стверджую з жалем, що досі я не дістав ані устного, ані письменного виправдання їх поведінки в цьому випадку (голоси: ганьба!).

Нові податки і провал уряд. законопроектів.

Приступлено до дальшої дискусії над законопроектом нових податків. Пос. Дубро (Стр. Хл.) вносить щерав на перехід до дн. порядку над законом про будинковий податок. Пос. Кохан (Укр. Кл.) виголошує довшу промову, якої зміст подаємо нижче. Пос. Рогуцький (укр. рад.) доказує, що міністр помиляється, коли твердить, начеб ґрунтові податки були нижчі від передвоєнних. Пос. Санойца (1-ка) дві години бавить сойм своєю промовою, ждані поки знуджені посли майже цілком, за виїмком клюбу 1-ки, не покинули салі. Очевидно, що пос. Санойца недавній великий радикал зі Стр. Хл. боронить нині урядових податкових законопроектів. Пос. Пйотровський (ППС) жаліє з приводу обниження рівня дискусії представниками саме тої партії, яка йшла до виборів під кличем введення до сойму кращих інтелектуальних сил. Далі промовець цитує відозви Безп. Бльоку, в яких були всякі обіцянки селянам про ріжні кредити. Наводить власні слова міністра Чеховича, як кандидата на посла, висказані на одному його вічу в лютому, що, мовляв, скарб диспонує 750 міліонами резерв, а врешті розгортає великий чиб, червоний афіші 1-ки, в якому оповіщено, що протягом місяця з держ. лісів будуть давати населенню за безцін будівельний матеріял. Після того дискусію перервано та приступлено до голосування. В голосуванні відкинено законопрокт про будівельний податок 191 голосами проти 149. Опісля відкинено ґрунтовий податок 195 голосами проти 146.

ЕПІЛЬОГ СПРАВИ ПОС. Д-РА ЛЬВА БАЧИНСЬКОГО.

(ік) На прикінці сьогоднішнього засідання марш. Дашинський повідомив ось таке: Четверта година попол. явився в мене п. міністр внутр. справ з приводу поведінки підчинених йому органів у справі посла д-ра Л. Бачинського. Міністр висловив жаль з приводу нездібности відносних поліційних органів і обіцяв зарядити суворе слідство, аби винуватців покарати. Вважаю своїм обовязком подати це до відома високої палати.

НАЙБЛИЖЧЕ ЗАСІДАННЯ СОЙМУ.

(ік) Найближче засідання сойму відбудеться у вівторок, 29. травня. На дн. порядку є: перше читання законопроекту про постійний маєтковий податок, друге читання бюджет. прелімінаря на 1928-29 р. та кілька негайних внесків, між ними нег. внесок Українського Клюбу про закриття 5 кляс української гімназії в Станиславові. Законопроект про маєтковий податок, який був на сьогоднішньому дн. порядку, був завернений міністром фінансів, після того як два інші законопроекти його перепали.

ДОВКОЛА ПОРАЗКИ УРЯДУ.

(ік) Відкинення в 1-му читанні двох урядових законопроектів про нові податки є безумовно болючою поразкою міністра фінансів і цілого уряду. Після проголошення висліду голосування запанувала, очевидно, констернація зарівно на лавках міністерств, як і серед клюбу 1-ки. Небаром після того стало відомим, що до президії ради міністрів зїхалися міністри на нараду над новим положенням. Вислід голосування був несподіваний навіть для опов. послів. Виходить, що за урядовим внеском голосували лише 1-ка, ендеки і жиди, при чому, мабуть частина послів 1-ки стрималися також від голосування. Був це перший випадок, коли ціла польська лівиця взяла гремільно участь у голосуванні проти урядового внеску. Німці віддали білі картки, а всі інші клюби з складі з ХД, НПР голосували проти. Покищо зовсім невідоме, як уряд вибреде з цеї ситуації.

ПРОМОВА ПОС. КОХАНА.

(ік) Зміст: Промовець доказує, що тенденцією при нових податкових проектах є звалення тягару оподаткування на дрібне хліборобство, а що український нарід є в 90 проц. дрібно-рільничий, то найбільшим утискам від нових податків підпадуть українці. Український селянин є і так уже прошаком на власній землі. На 13,420.000 гект. землі в 5 чисто українських воєвідствах 5,100.000 паде на велику посілість, а дрібна посілість нижче 50 гект. обіймає 8,231.000 гект. Дрібна посілість творить 1,125.000 господарств, пересічно наділених по 6 і пів гект., а велика посілість творить 3.672 маєтків з пересічним наділом 1.088 гект., рахуючи лише приватну вел. посілість. З того виходить, що госп. одиниця великих власників є на 168 разів багатша на землю в порівнанні до малоземельної госп. одиниці. Далі промовець наводить статистику карловатих господарств. Пригадує, що українська земля була тереном світової та українсько-польської війни, після якої все ще наслідком спец. польської кредитової політики ця земля є щойно в стадії відбудови. Опісля промовець переходить до проєкту будинкового податку й описує нужденний вигляд нинішнього українського села. Порівнює українське село з німецьким селом і кредитову політику польського уряду відносно села з політикою інших урядів. П. міністр твердить, що положення дрібного селянства все кращає, тимчасом воно гіршає. На українській землі є 80 проц. недостаточних господарств і пересічно міліон родин веде чисто голодову вегетацію. Селянські будинки не тільки не є, як каже п. міністр, джерелом доходу, але навіть вони не є мешкальними будинками, бо творять здебільш також будинки для худоби. Потім віддає промовець детальній аналізі урядовий проєкт.

Характеризує проект як факт крайної несправедливости. Проекти ці є визивом селянства до боротьби за мінімум екзистенції. Тому Український Клюб, як еманація селянського народу, вносить на відкинення проекту в дівіне та буде проти нього якнайгостріше боротися.

ПРАВНИЧА КОМІСІЯ.

(ік) На сьогоднішньому засіданні правничої комісії пос. Пужак (ППС) реферував внесок у справі здержання ексмісії земельних робітників. Внесок цей більшість комісії відкинула, тому, що справа є вже унормована декретом президента. З огляду на рішення маршалка в справі нарад над декретами, про що ми повідомляли вже вчора, предсідник комісії взиває референтів, які дістали декрети до зреферування, щоби декрети повернули.

ПРОГУЛЬКА УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ ДО ДАНЦІГУ.

(ік) Два останні дні перебувала в Данцігу прогулька українських послів і сенаторів, яка виїхала туди на запрошення українського студентського технічного товариства „Основа" в Данцігу, яке обєднує біля 80 українських студентів високих шкіл вільного м. Данцігу. У прогульці взяли участь: сеніор сенатор д-р Горбачевський і посли: Кузик, о. прал. Куницький, о. д-р Пеліх, Целевич і Мілена Рудницька. Першого дня в неділю о. прал. Куницький відправив у церковці в Оліві богослуження, опісля разом із о. д-ром Пеліхом панахиду за поляглих українських студентів. Співав хор українських студентів. Студенти приняли парляментарну прогульку спільним обідом, в пополудні учасники прогульки були присутні на студ. конвенті в їхній домівці. І тут і там виступили з привітними промовами та подяками сен. Горбачевський, пос. Целевич і пос. Мілена Рудницька. Вечером відбулося принятя з участю чужих запрошених гостей та представників сенату політехніки у Лянгфурі та вищих властей вільного м. Данцігу. Довідуємося, що доклад про цю прогульку, з якої наші посли винесли якнайкраще враження, появиться у „Ділі" як окремий допис.

Останні вісти.

(Власні телефонограми з 23. травня 1928.)

ВІЙНА ЗА ПЕКІН.

(ік) Південна та північна китайські армії ведуть велику битву за столицю Китаю Пекін. Надходять усякі суперечні відомости, однак мабуть таки південній армії вдасться заняти столицю Китаю та виперти Чанг-Цо-Ліна до Манджурії.

НОВІ ВЕЛИКІ ЛЕТИ.

(ік) 25. н. м. італійське летунство проектує великий лет 60 військових літаків над Середземним Морем. Буде це перший рейд так численної скількости літаків, які підчас лету тримали би певний устійнений лад. Поляки заповідають, що трьох польських летунів на трьох польських літаках полетять із Варшави до Ангори та столиці Персії Тегерану. Також потверджують попередні заповіджені вже польські лети понад Атлантиком.

ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

(ік) Нині відбулася дальша нарада польсько-литовської комісії, підчас якої вибрано підкомісії: залізничу, господарську та почтово-телеграфічну.

ПОЛЬСЬКО-КИТАЙСЬКИЙ ДОГОВІР.

(ік) Представник Польщі в Пекіні Піндер підписав у Пекіні договір приязни та торговельний трактат із китайським урядом. Договір опертий на принціпі безоглядної взаїмности і дозволь найбільшого управлення.

ПРИЙОМІ МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО.

(ік) Марш. Пілсудський приняв нині у Бельведері [illegible] та [illegible] сього посла.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Свіжого повітря!

Львів має кепське заложення. Так говорили, говорять і напевно будуть говорити всі львовяни, невдоволені зі свойого города. Поминаючи недостачу ріки і надмір куряви, дорожнечу і безробіття, звикли люди нарікати на Львів, як на місце сплетень, сварок і інших добродійств нашого середовища.

Докладника я те саме говорив.

„Львів тісний. Львів сливе. Львів найгірше з усіх міст Галичини".

Здавалося мені, що вистане переїхати в небудь інше місто, а вже відпічну душею, вже відітхну свіжішим повітрям.

Поїхав.

Приготовив душу до радощів, а груди до дихання.

— — — — — — — —

Город Сваркослав...

— Ви чули? Радник Ікс сказав, що Народній Дім у нас захопила голота.

— Ну?!...

— Я йому перестав кланятися.

— А звідки це знаєте? Ви чули на власні вуха?

— Казав мені пан Ипсилон, якому під секретом донесла про це пані Омега.

— А вона чула?

— Вона знає це напевно. Брат її шваґра довідався з достовірного джерела!

— Може це сплетня? Було просто спитати самого радника Ікса.

— Його питати?!... Я?!... Ніколи! Після того, що зайшло?!... Ви думаєте, що ми там сміхнулися?!... На зборах „Рідної Школи" наша група зажадала, щоб він уступив з виділу. Проти цього виступила його хвальна компанія, ми зоді шапки на голову і вийшли.

— В такому разі розібється Кружок „Рідної Школи".

— А що ми тому винні? Зрештою ми розбилася Філія „Просвіти", нехай терпить і Кружок.

— То і Філія „Просвіти" також?...

— Так, так! Подумайте, який митинг! В „Просвіті" ми маємо більшість.

— Хто то значить „ми"?

— Наша група... Отже ж ми ставимо все сейма, щоб радника Ікса витерикнути с членів. Його компанія не погоджується і... подумайте!... Шапки на голова і вийшли!... То мають бути патріоти?... Задля одної особи відтягаються від праці в „Просвіті"!

— Добре. Але ви це саме зробили в Кружку „Рідної Школи"!?

— Як то, те саме?!... Тут зовсім що інчого.

— — — — — — — —

Город Кириневичі...

— Ах, ви не маєте поняття, які в нас відносини!...

— Недобрі?!

— Подумайте! Доктор Реліке сказав на професора Ковіуса, що він скритий уголовець.

— І певно посварилися.

— Ні, вони більше не сходяться. Навіть жінкам не кланяються. А наша група дуже добре знає, хто такий професор Ковіус! Той то дилина ще криштал! Ми тоді на зборах повітового комітету УНДО зажадали виключення. Вони не дали.

— Хто „вони"?

— Ундівці!

— А ви що, не Ундівці?

— Ні, ми зараз тоді виступили з УНДО.

— І де ви тепер?

— Я ніде. А з пятьох наших три вступили до радикалів, а два до соціялістів.

— Думаю, що ви зле зробили.

— Зле?! Знаменито! Тепер вони нехай покажуть, що зроблять!

— — — — — — — —

В „домашніх" справах теж прекрасно.

Сварнослав...

Пані Альфа сказала на пані Дельту, що вона така, як старий самовар. Пані Альфа на те переказала, що волить бути самоваром ніж питлем.

Кириневичі...

Панна Капа „пустила" на панну Йоту, що вона „ходить з фасріанами до парку". Панна Йота назвала панну Капу на весільною.

В першім випадку мужі, в другім батьки посварились і повиступали з товариств.

— — — — — — — —

Я вернув до Львова, щоби тут відпочати і відітхнути свіжим повітрям.

Галактіон Чіпка.

По широкому світі.

Американське м-ство скарбу згідне, щоби федеральні банки дали Франції кредити для стабілізації франка.

Комітет соціялістичної партії в Женеві обурений виступами в Римі Альберта Тома, голови Міжнар. Бюра Праці; заяви Тома про фашистівські синдикати є на думку соціялістів запереченням ідеї соціялізму.

У Гамбурзі прийшло до бійки між членами республик. т-ва „Райхсбаннер" і комуністами. Один убитий, 6 тяжко ранених.

18-го н. м. упав на Париж і околицю град, що понищив овочеві дерева.

Кара смерти має бути скасована в Чехословаччині.

У Греції хотять попамкати злову Венізельоса, щоби склав новий кабінет.

У Техасі буровій убив 4 осіб і 50 поранив.

Застрілився литовський комендант одного полку, коли жовніри не хотіли його слухати.

У Пекіні розстріляли 13 студентів за революційну пропаганду.

В Англії засудили касієра парламенту і бухгальтера за зловживання. Перший дістав 5 літ вязниці і 93.000 лір грибни, другий (посол Алі-Різа-Бей) півтретя року вязниці і гривни 46.000 лір.

НОВИНКИ

— **Концерт для вшанування памяти І. Франка** відбудеться заходом „Т-ва письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові дня 4-го червня в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка. На вечір складуться: вступне слово д-ра В. Щурата, сольоспіви М. Голинського та А. Остапчук і декламація С. Федорцевої. Близчі подробиці в афішах.

— **Не признають наших свят.** На 24-го д. м. себто на саме свято нашого Вознесення м-ство освіти у Варшаві призначило у нас державні іспити для вчителів середніх шкіл. Відомо, що між кандидатами є й чимало українців. Вибраний речинець подобає на глум.

— **Примхи львівської почти.** Перед нами листівка вислана одною місцевою касою дня 7-го п. м. до господаря Павла Мельника в Цеперові. На ній виразно подана адреса почти Jaryczów Nowy. А проте листівка помандрувала аж до Києва і звідти завернули її назад. Господар довідався про свою позичку аж 9 днів пізніше.

— **Нова шпигунська „афера".** Так і „афорою" називає „Газета Поранна" історію арештування різних українських „діячів" у звязку з новововідкритою сіткою шпіонажі „майже у всіх містах Східної Малопольщі" (!) З усіх цих численних арештувань читаємо прізвище інжиніра Волод. Чуловського з Чорткова, і двох народніх учителів Гайовських, Антона та Петра. Чуловський арештований у станиславівськім поїзді мав викинути через вікно якийсь пакет, де найдено підозрілі військові матеріяли, що стали підставою дальших поліційних розшуків. Поліція перевела ревізії в різних місточках борщівського повіту, а також у Львові і арештувала ще 7 осіб. Що є правди в усіх цих реляціях може довідаємось в нових комунікатах. Покищо лишаються тільки загальні натяки.

— **Львівська хроніка.** Львівська прибічна міська Рада при комісарі Отшебічна має дістати ще нових 16 членів; дельцім має дістати ще нових 16 членів і на якому виборчому принципі нічому і на якому виборчому принципі невідомо. Трьох членів досі зріклось свого становища; ще двох має зректись у найближчих днях. — Процес проти організаторів хитрого фільмового підприємства у Львові п. з. „Розвуй" відкладений до 5-го червня тому, що досі не переслухали одного головного свідка Вейґлика, платного гопонного свідка [illegible] 800 тощика, який дав на касилозу ревю 800 зол. Дотеперішні свідки, що брали участь у цій ревії признаються до гріху... що заплатили 5 зол. і більше за участь у цій комедії.

— **Кошта забави Аманулля в Варшаві** мали дійти до 91.000 зол. Таку суму хотіли сховати в бюджеті м-ства військових справ на прийняття афганського еміра, але комісія відкинула цей проєкт. Тепер на засіданні комісії при Раді міністрів зголосили внесок, щоби цю суму побільшити до 156.000 зол. І цей внесок відкинули. Питання в тому: з якого фонду покриють кошта забави Амманулла в Варшаві.

— **Ріжні вістки.** Арештований рос. экспортер Руніч, підозрілий у шпигунстві, відставлений польською владою до чехословацького кордону. — У Вильні перестав виходити рос. часопис „Утро", задля недостачі фондів; на його місце вийшов „Виленський День". — До Будапешту приїхала трупа паризької „Опера Комік" на дві вистави. — Померла завчасна молода льондонська артистка Комптон. — У Ленінграді поставлять перед технологічним інститутом памятник ученому Менделєєву. — Згоріло литовське місточко Бутрімоніє до тла. — У Москві пішла неперевірена звістка, буцімто на місце рад. посла Довгалевського в Парижі мають призначити письменницю Колонтай, відому із своїх ексцентричних одягів і легкого життя.

— **Рекорди.** У С[illegible]ції арештували майже всіх митних [illegible]овців за хабарі та зловживання, р[illegible]м з головою митниці Медиським; клієнти жадуть даремне на видачу свого краму; нема кому „урядувати". — На ліцитації в Льондоні колекції Гольфорда продали пять образів Рембрандта за 166.000 фунт. штерл. Майже всі куплені американцями. — Ельдорадо, якого назва є символом земного раю бачило злочин рідкий щодо своєї дикости. 17-літній хлопець Оуен Оберст убив батька, маму, двох сестер і трьох братів, підпалив хату і пішов до кіна. З огляду на його неповнолітність суд присяжних замість смертної кари засудив його на досмертну вязницю.

— **Літературний куток.** Сеньор англійських критиків, що помер цими днями Едмунд Госсе, був довголітнім бібліотекарем Британського Музею, почесним професором літератури в унів. Кембрідж і бібліотекарем Палати Льордів. Він залишив 30 томів критичних студій, крім безлічі нарисів розсіяних по журналах і в періодичній пресі. Госсе визначався великою свободою ідей і широкою вязкою вражінь. Його найбільшою потребою було розуміти талант у його найбільше примхуватих проявах і він залюбки розсліджував та виправдував авторів незвісних, дивоглядних і своєвільних. Свою критичну карієру він почав від студій над скандинавською літературою, мало відомою тоді в Англії; індивідуальні гострі риси скандинавської творчости припали до вподоби Госсе. Він знав прегарно франц. літературу і його „Французькі портрети" є класичним зразком критичних студій. Інші „Книжки на моїм столі", „Розвага письменника", „Гутірки в бібліотеці" є скарбницею здорового розуму та інтелігенції. Госсе був невтомним читачем і ніколи не томив читачів своїми нарисами. Єдина полишена ним повість „Батько та син" (1907), сповідь його молодости це архитвір ширости; Госсе змальовує в ній шпіданий вплив релігійного виховання, коли воно вбиває в дитині радість життя. Ясність і простота стилю Госсе не зраджувала вічним його бібліотекарської професії ні поважного віку.— М. Р.

— **Кінець чарльстона.** Міжнародній Союз танцюристів і учителів танців, що радить тепер у Парижі прийняв постанову, яка здивурить усіх, що дивили до чарльстона і видали на його вивчення чимало гроша. Аж тепер панове танцюристи відкрили правду, про яку казали лікарі віддавна, що чарльстон шкодить здоровлю. На місце чарльстона має прийти „тайот", щось посередне між вальсом і фокстротом.

— **Кат Сакка і Ванцетті.** Невідомий кинув бомбу під дім нюйорського ката Еліота, що виконав присуд над Сакко і Ванцетті. Вибух був такий сильний, що катова з жінкою та дітьми вилетів на вулицю і знищив до тла весь дім. Але Еліот з родиною — живі і непоранені.

— **Книжки позичені з чужини.** Читаємо в „Красній Газеті":Прилюдна бібліотека дала цікавий почин: дала вченим змогу дістати видання нових чужинних творів на якийсь час, позичені. Бібліотека ввійшла в порозуміння з кількома видатними бібліотеками та видавництвами в Европі. Покищо радянські вчені можуть діставати книжки з бібліотеки в Лайпціґу, мають надію діставати теж із паризької „Національної". Ленінградська бібліотека хоче в заміну висилати для посилки на чужину власні видання.

— **Закон про прізвища в Туреччині.** Европеїзація Туреччини почата Мустафою Кемалем ставить щораз нові питання, які треба вирішувати енергійним ділом [illegible] перевести реформи. Одним із пережитків староєвропейської традиції є звичка вживати саме імена. Тепер парламент видав постанову про обовязок кожного додавати до його імени ще прізвище. Тому, що в Туреччині всі [illegible] мусять мати якийсь [illegible], що в одній сумі у Константинополі є аж 5 урядників, що називаються Емін Бей. Щоби їх відріжняти [illegible] додавати їм різні назви [illegible] особистих прикмет [illegible] [illegible] прізвищем у Туреччині [illegible] європейський зразок [illegible] чині після закону про скасування султанату та каліфату, гарему, фесів на головах і серпанків на лиці для жіноцтва, патріярхальної бороди для поліції та старої латинської азбуки.

— **Цукорник у ролі видавця.** Велика льондонська видавнича фірма Метіон і Ска продала за 300.000 фунт. бувш. власникові фабрики цукорків і бісквітів, Робертсу, винахідникові знаменитих „Петі-Кейк" до чаю. Коли один із репортерів поцікавився цим дивним явищем, чому цукорник став нежданно видавцем, Робертс сказав таке: „За все своє життя я не прочитав жодної книжки. Не мав часу. Але цукорні маю досить і гадаю, що видавничий інтерес цікавіший. У всіх своїх інтересах я мав завсіди успіх і тому не сумніваюсь, що хоча маю вже 50 літ, ще навчусь ще видавати добрі книжки, так само, як навчився пекти добрі бісквіти". І Робертс запросив собі на помічників трьох письменників. Книгарня та цукорня мають одно спільне: їх власники мусять відгадати смак своїх клієнтів. Коли цукорня закупила Робертса своїми солодощами, він зможе посмакувати трохи гіркоти в книжках. Чи не було би гарно, якби і в нас найшовся більший підприємець, що доробився грошa у практичнім інтересі захотів на старість присвятити свій купецький досвід і капітал книжкам?

З театру.

„Пікова дама", опера в 3 діях Чайковського.

Найбільшу популярність з поміж російських опер здобули собі в світі: „Евгеній Онєгін" і „Пікова Дама" одного автора — Чайковського. У тому мають вони з собою богато спільного. Передовсім з музичного боку: Чайковський, лірик par excellence дав в обох цих операх все, на що може здобутися шляхетна, романтична, сентиментальна душа слов'янина. Не маючи таланту Римського-Корсакова та Мусоргського, їх таланту, який спромігся перейти межі цієї російської сентиментальности, не будучи таким вражливим як вони на завдання і потреби драми та сцени — заступає Чайковський все лірикою, лірикою і ще раз лірикою...

Для сьогоднішнього музики ці опери є вже нестерпними своєю солодкавістю та „мельодійністю" — (тимбільше, що обі мають дуже богато відділів і тягнуться надмірно). Для пересічного слухача, який у гарній арії „що хапає за серце" бачить суть справжнього музичного твору, обі опери Чайковського що дня є справжньою нагородою для вуха і серця!

Львівський міський театр виставив „Пікову Даму" після довгих років її відсутности на сцені, користаючи з нагоди ювілею 50-літньої праці на сцені Амалії Наспровичевої, яка в згаданій опері співала титулову партію. Справді отже — одна з важніших подій в історії театру [illegible] [illegible] — ще до того оплески — після 50-літної театральної праці, будучи ще й праздником „ювілейним" [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] руками [illegible] [illegible] тої степені опудала [illegible] „Пікової Дами" [illegible]. Ріжні вистави [illegible] [illegible] добрий [illegible] [illegible] оркестру і співу [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

вода тільки, що форсуючи трохи горішні тони, відбирає їм блеск і звук. Грає він свою ролю — офіцера, якого опутав демон гри — шабльоново, але видно в нього бодай добру волю, а це теж щось значить у співаків. Зовсім не на місці, фатальний під кожним оглядом п. Крутовський у ролі Томського. Цей артист уміє з першорядних партій — зробити третерядні! Це також певного рода штука!

Мельоман

З судової салі.

За шпіонажу в користь СРСР.

Перед трибуналом карного суду у Львові, якому проводив окр. судді Мацр, відбулася тайна розправа проти Михайла Волошина, жовніра 6. летунського полку у Львові і Кароля Кусого, бетоніара, обвинувачених за шпіонажу в користь СРСР. Волошинові, що покінчив торговельну школу і працював в евіденційній канцелярії 6. лети. п., акт обвинувачення закидав, що він викрадав з канцелярії документи про польське летництво і передавав їх Кусому, який відвозив їх до Скалата і передавав свому синові Антонові. Цей Антін Кусий був польським дезертиром і жив за Збручем, звідки в ради-годи перекрадався на цей бік і відбирав від батька шпіонський матеріял. Він намовив і Волошина, гіо був його товаришем до крадіжи документів з військової канцелярії. Однаке одної ночи вбила його при переході кордону польська патруля. Його батько Кароль не знав про це і двітав небавком потім з новими матеріялами до Скалата. Прийшовши на умовлене з сином (давніше) місце, натрапив теж на патрулю і став утікати, відкинувши по дорозі свій пакет. Той пакет знайшли діти і так він дістався в руки властей. Після того арештовано Волошина і Кусого.

На розправі зізнавали тільки військові знавці, а потім промовляв прок. Собоговський і оборонці д-р Лев Ганкевич і д-р Цешницький. Трибунал засудив після того Волошина на 3 роки, а Кусого на півтора року з зачисленням їм 6 місяців слідчого арешту.

Слід замітити, що засуджений Кароль Кусий є поляком і як поляк боронився на цій розправі. Це не перешкодило написати „Дзєннікові Львовскому", що оба засуджені — українці. Ціль того писання шанційного органу, який чейже найліпше поінформований про такі процеси і національну приналежність підсудних, аж надто прозора.

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ. (*Святочний концерт в честь Т. Шевченка.*) Заходами комітету, зложеного з представників усіх культурно-освітніх установ відбулося в нас дня 29. IV. ц. р. величаве святоконцерт з нагоди роковин смерти Шевченка. Свято пройшло з надзвичайним успіхом. З піднесенням духа слухали присутні голову „Просвіти" М. Галущинського, який, оперуючи цитатами з творів Шевченка, виголосив прекрасну змістом і формою промову. Найбільшою атракцією концерту були виступи відомої нашої піаністки п-ни В. Божейко та скрипака п. О. Москвичева. Визначна музична сила, яку уявляє собою В. Божейко, концертувала недавно ще по більших містах Европи (Відень, Грац, Прага і т. д.) і вже тоді збирала заслужені лаври. Недаром ставили її фахівці німецької музичної критики поруч найкращих віртуозів. Техніка її гри блискуча та прозора навіть у найтрудніших мереживових пасажах. Слідне всюди розуміння твору та найніжніших його нюансів. Доказом цього відтворення таких творів як „Impromptu" та „Erlkönig" Шуберта, в яких уміщадила всі свої великі прикмети гри. Так само прегарно зінтерпретувала піаністка Лисенкову „Рапсодію". Найбільше захоплення викликала її остання точка, в якій відтворила твір Ліста „Venetia e Neapoli". Твір цей хоч як трудний своєю композицією й технікою відограла вона так чудово, що одушевлена публика вітала її довго невгаваючими оплесками на доказ щирого признання. Артистці вручено китицю цвітів. Виступ О. Москвичева був теж неменше вдатний. Відограв він „Сонату" Моцарта й „Серенаду" Чайківського. Змушений оплесками до наддатків, заграв він два твори власної композиції, а саме „Cadenza" і „Etude", які зробили на слухачів велике враження. Накінець відограв він по мистецьки твір В. Безкоровайного „Українські Думки VI". Техніка гри, чудова інтерпретація, висока дистинкція у фразуванні, мягкий тон та мистецький розмах — це його прикмети як віртуоза та композитора. Заслугує на увагу декламація п-ни Г. Топольницької. Оригінальна вона тому, що не була рецитована на дотеперішний лад, але переплітана прозовими поясненнями переживань поета. Вкінці годиться згадати і про хор „Боян", який під вмілою рукою досвідного дірігента проф В. Безкоровайного, виконав дві точки. Перша „Золоті Зорі" Ніжанковського, транспонована самим дірігентом на міш. хор, випала бездоганно. Помітна була солідна праця дірігента в виконанні всіх нюансів твору. Друга точка кантата Степенка „Шевченкові", виконана теж з повним зрозумінням та викінченістю. Дострій фортепяновий спочивав в руках п. інж. Майковського а при сольових точках п. В. Безкоровайного. Загально концерт зробив незвичайно миле враження й полишив незатертий спомин у кожного з присутніх.

П. Гайда.

КОЛОМИЙЩИНА. (*Виборчий куріоз гідний уваги*). До чого доходила нагінка на партію УНДО і на мужів довіря цеї партії в передвиборчім часі свідчить найкраще такий куріоз, про який доносять нам з Молодятина біля Коломиї. Щоби позбутися невигідного для себе мужа довіря і голови виборчого Комітету УНДО Володимира Жупника, місцевий війт, а заразом кандидат хліборобської партії УНС „запечатав" його хату, прибивши на ній таке оголошення: Zarząd gminy L. 160/28 Młodiatyn, dnia 3. marca 1928. Ogłoszenie. Niniejszym podaje się do powszechnej wiadomości, że Włodzimierz Zupnyk syn Aleksandra jest chory na zakaźną chorobę, z powodu tego wstęp do jego domu jest surowo wzbroniony. O czem zawiadamia się. Naczelnik gminy Zieliński. — Крім того стерегла дім п. Жупника в день і в ночі громадська варта, яка не випускала нікого з дому і вважала, щоби ніхто до хати не входив аж до покінчення голосування в громаді. Не треба здається навіть згадувати, що п. Володимир Жупник на ніяку заразливу недугу не був хорий, на що зараз по виборах то є 5-го березня п. р. одержав лікарське свідоцтво у д-ра Володимира Білозора. Це тільки один з помислів, який мабуть тільки у нас можливий.

ТУРКА н/С. (*Шевченківське Свято.*) Заходом філії „Просвіти" в Турці відбулося у нашому місті дня 13. травня п. р. величаве Шевченківське Свято. Після відспівання мішаним хором тутешньої читальні „Просвіти" Стеценкового „Заповіту" виголосив святочну промову посол Дмитро Величкович. Потім слідувало пять продукцій згаданого хору, який під зглядною дірігентурою Андрія Горечка викликав щире захоплення численно зібраної публики, далі пісня мужеського хору „Ішов милий", концертове відіграння двох козацьких дум на мандоліні Іваном Калиняком з Каліша, врешті декламації Зоні Лодинської і Петра Антоняка поеи „Лілея" і „Гамалія". Серед звуків національного гимну „Ще не вмерла" розходилися одушевлені учасники домів. Взагалі цьогорічний концерт полишив як найкраще враження завдяки незвичайно солідній підготовці до нього, що є великою заслугою освітнього організатора А. Горечка. Сам концерт був наглядним доказом, що українське міщанство можна при добрій волі згуртувати до вповні удачних виступів.

Гість.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·89·00—8·89·50, канадійський долар 8·83·50—8·85·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·66—1·72·00, фунт штерлінгів 43·40·00—43·60·00, радянський червінець 28·50—30·00.

Золото: 20 корон 36·50·00—36·80·00, 20 франків 34·50·00—34·80·00, 20 німецьких марок 42·50·00—42·80·00, 10 російських рублів 47·00·00—47·40·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·68·00, 5 австрійських корон 3·40·00—3·46·00, австрійський фльорен 1·70·00—1·76·00, російський рубель 2·70·00—2·76·00, копійки за рубель 1·35·00—1·38·00.

Збіжа.

Пшениця двірська 58·00—50·00, пшениця селянська 56·25—57·25, жито галицьке 50·50—51·50, ячмінь галицький броварняний 45·25—46·25, ячмінь на мливо 41·00—42·00, ячмінь пастівний 35·25—36·25, овес галицький 41·75—42·75, кукуруза румунська 41·50—42·00, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 60·00—65·00, фасоля колірова 48·00—50·00, фасоля краса 60·00—65·00, горох пів-Вікторія 63·00—68·00, горох пільний 52·00—57·00, бобик 40·00—41·00, мішанка пастівна в зерні 00·00, вика 32·00—35·00, сіно солодке краєве пресоване 9·00—10·00, солома пресована 4·75—5·25, гречка 51·75—52·75, льон 71·25—73·25, дубінь синій 23·00—24·00, ріпак озимий 71·00—73·00, мука пшенична 40 прц. 93·00—94·00, мука пшенична 50 прц. 83·00—84·00, мука житна 65 прц. 76·00—77·00, грисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00, отруби житні 28·75—29·25, отруби пшеничні 28·75—29·25, крупи гречані 91·00—93·00, пшоно 91·50—93·50, крупи ячмінні 67·50—69·50, пенцак 67·00—68·00, просо красне 49·00—50·00, макухи льняні 49·00—50·00, конюшина красна 190·00—220·00, мак синій 110·00—120·00, мак сивий 75·00—100·00. Мішки ютові виробу Страдом Варта 1·70—1·80, мішки уживані добрі 1·50—1·60.

Театри.

Міський великий театр:

24-го г. 7·30 веч. Симфонічний концерт.
25-го г. 7·30 веч. „Непохитна жінка", комедія Сомерсет-Могема.

Міський „Театр Новин":

24-го г. 8. веч. „Молодість у маю".
25-го г. 8. веч. „Молодість у маю".

КІНА.

„Аполльо": „Княжна хитруня".
„Лев": „Венера з Венеції".
„Палас": „Флірт на пляжі".
„Фатаморгана": „Невільниця шейка".
„Байка": „Вердея".

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі Івана Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

Поминальне Богослуження за упокій душі бл. п.

Володимира Бачинського

в першу річницю смерти, відбудеться у пятницю дня 25-го п. м. в год. 8-ій рано в Волоській церкві, на яке приятелів і знайомих запрошує Жінка і сини.

Оповістки.

Репертуар Нового Українського Театру дир. В. Карабіневича:

Рожнятів:
25. V. Ґейша.
26. V. День і ніч.
27. V. Вій.

Театр прийме доброго піяніста-ку на добрих умовах. 5—?

Вступний іспит на І. курс дів. учит. семін. Р. Ш. у Львові вул. Мохнацького ч. 12 зачнеться дня 30. червня ц. р., а на курси II—IV. дня 28. червня. Близші інформації подає устно або письменно Дирекція семінарії. 2252 2—3

Поминальне богослуження за С. Петлюру. В Тернополі 27. п. м. о г. 2 по полудні в церкві при вул. Руській відбудеться поминальне богослуження за спокій душі бувш. Головного Отамана Військ УНР. б. п. Симона Петлюри.

Позір Бережанщина! Дня 3. червня 1928. (перший день Зелених Свят) відбудеться в Бережанах **велике повітове свято в честь Івана Франка** з такою програмою: 1) о год. 1-ій з полудня збірка на площі Надії і похід. 2) Відкриття свята на площі (промови, привіти). 3) Хорові продукції чит. хорів. 4) Вправи луговиків і луговичок. 5) Похід на стрілецьку могилу на Лисоні. 6) Поворот до міста. Свято відбудеться без огляду на погоду. — Бережани дня 22. травня 1928. За Виділ філії Т-ва „Просвіта" в Бережанах: Осип Замощак член виділу, д-р Михайло Західний голова.

Дрібні оголошення

Оголошення.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка.

Управа Кооперативи Народний Дім в Сколім, складає отсим щиру подяку Вп. п. Гр. Гапулякові — Видавництво „Русалка" і Вп. пані О. Левицькій — Фабрика пасти „Елеґант" у Львові за щедрі дари на Український Ярмарок улаштований 1. IV. 1928 на ціль будови Народного Дому в Сколім. 2264 1-1

Подяка.

Високоповажаному Панові Докторові Вол. Білозорові, лікареві в Коломиї, висказую цею дорогою найглибшу та найщирішу подяку за безкористне та надзвичайно уміле вилічення мене і моєї дочки з тяжкої та грізної недуги, і за шістьмісячне невтомне лікування. У критичному часі і по кілька разів навідувався. Йому тільки можемо завдячувати те, що живемо. За таку, правдиву поміч ми тільки можемо це висказати сердечне „Спасибіг".

Олена Витвицька.

Коломия 20. травня 1928.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.